

گفت‌وگوی صبا با محمد گذرآبادی مترجم کتاب‌های سینمایی

هوش مصنوعی

مرحله گذار دیگری

برای بشر است

سرگذشت پر فروش‌ترین کتاب تاریخ سینما در ایران!

هیچ پاسخی نمی‌یافتیم، تا زمانی که این کتاب به دست من رسید و زندگی من و بعدتر زندگی خیلی‌ها را دگرگون کرد، چرا که پاسخ دهنده بسیار کاملی برای فلسفه وجودی سینما، فیلمنامه و جهان داستان گویی بود. ایران تاریخ غنی‌ای در زمینه درام پردازی ندارد؛ برخلاف غربی‌ها که از ۲۵۰۰ سال پیش تئاتر داشتند و با نظریه پردازانی مثل ارسطو و... درام و تئاتر را تئوریزه کرده بودند. بنابر این پدیده درام برای ما جدید است و سوالات بنیادی ما از هویت داستان و درام بی‌پاسخ بود. حالا همه می‌دانیم که کتاب داستان بیش از آنکه به ما فن و تکنیک نوشتن بیاموزد، معنا و فلسفه نوشتن را به ما یاد می‌آموزد و برای نویسنده قوت قلبی است تا جایگاه مهم خود را درک کند و با اعتماد به نفس بیشتری به کار خود ادامه دهد. به نظر من این کتاب در بهترین زمان ترجمه شد تا به این سوالات و نیازها پاسخ دهد.

اولین چاپ کتاب در چه سالی بود؟

کتاب «داستان» در زمستان سال ۱۳۸۲ در تیراژ ۳۰۰۰ نسخه چاپ شد، این تعداد از چاپ کتاب در حال حاضر بسیار رویایی به نظر می‌رسد. در آن زمان، بدون هیچ تبلیغی و معرفی فروش کتاب روز به روز بیشتر شد. خود من تا مدت‌ها نمی‌دانستم چه اتفاقی برای کتاب افتاده است، طی سه سال ۳۰۰۰ نسخه اول کتاب به فروش رفت. در هیچ مجله و رسانه‌ای هیچ اشاره‌ای به کتاب نشد و من واقعا اصلا متوجه استقبال مخاطبان از کتاب نبودم تا اینکه با چاپ مجدد کتاب در سال ۱۳۸۵ در تیراژ ۱۰۰۰ عدد، من کم‌کم متوجه واکنش‌ها شدم. اتفاق خنده داری هم که ممکن است برای مخاطبان صبا جالب باشد این بود که در همان سال‌ها هر که مرا می‌دید، تعجب

بود، البته من می‌توانستم کتاب‌های بیشتری انتخاب کنم اما پول بیشتر از یک کتاب را نداشتم، به همین ترتیب از ۱۰ انتخاب اولم ناگزیر به کم کردن شدم، تا اینکه با توجه به بودجه‌ای که داشتم، تنها یک کتاب را توانستم انتخاب کنم و آن هم کتاب «داستان» اثر رابرت مک کی بود. اولین مواجهه من با کتاب، پارگراف کوتاهی بود درباره فعالیت‌های مک کی و کارگاه‌های ۳ روزه‌ای که ایشان در طول ۲۰ سال با هنرجویان سینما در سراسر دنیا برگزار کرده بودند که در این کتاب ماحصل تجربیات و نظریات خود را به صورت کاملا تئوریزه شده آورده بودند. به این ترتیب صادقانه من نه نام ایشان را قبلا شنیده بودم و نه حتی به دنبال این بودم که کتابی در حوزه فیلمنامه نویسی ترجمه کنم، بعدها به این نتیجه رسیدم که در واقع این من نبودم که کتاب را انتخاب کردم، بلکه کتاب بود که مرا انتخاب کرد و گویا در آن زمان، من بهترین شخص برای ترجمه این کتاب بودم به دلیل اینکه فارغ التحصیل سینما بودم و سابق بر آن نیز چندین کتاب در حوزه سینما ترجمه کرده بودم.

آیا زمانی که تصمیم به ترجمه این کتاب گرفتید، می‌دانستید روزی بزرگ‌ترین معضل سینمای ما فیلمنامه‌نویسی خواهد شد؟

خیر، مسئله من با سینما خیلی کلی‌تر از این مباحث بود، اولین سوال من این بود که اصلا فلسفه وجودی سینما چیست؟ چرا من باید زندگی خود را پای این هنر بگذارم؟ و اگر قرار است بگذارم چه نوع سینمایی می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای من و بقیه باشد؟ این سوالات بنیادی حدود ۱۰ سال مرا سرگردان و آشفته کرده بود و از زمانی که وارد دانشگاه هنر شدم همراه من بود. من برای سوالات

محمد گذرآبادی برای تمامی دانشجویان سینمایی و علاقه‌مندان به فیلمنامه نویسی نامی بسیار آشناست. کتاب «داستان» اثر رابرت مک کی با ترجمه محمد گذرآبادی از کتاب‌های مهم و مرجع در سینماست؛ که به مدد آن بسیاری توانسته‌اند استعداد خود را در فیلمنامه نویسی محک بزنند. چاپ این کتاب در دوره خود تا کنون تحولی شگرف در میان سینماگران ما پدید آورد. این مترجم حدود ۳۰ کتاب را در حوزه نویسندگی و سینما ترجمه کرده است که از مهم‌ترین آنها، کتاب «داستان» اثر رابرت مک کی، «سفر نویسنده» اثر کریستوفر وگلر و «آناتومی داستان» اثر جان تروبی است. جشنواره فیلم کوتاه تهران در سومین روز خود، میزبان محمد گذرآبادی بود. خبرنگار صبا این فرصت را مغتنم شمرد و گفت‌وگویی با او داشته است که در ادامه می‌خوانید.

سمیه خاتون
گفت و گو

می‌دانم صحبت درباره کتاب «داستان» برای شما بسیار تکرار است، این بار من باین سوال شروع می‌کنم که چه شد، محمد گذرآبادی به فکر ترجمه این کتاب افتاد؟

ترجمه این کتاب تصادفی بود، در زمانی که اینترنت به معنای امروز فراگیر نشده بود، مراکز فرهنگی‌ای وجود داشت که فهرست بلند بالایی از متون نیاز به ترجمه را در اختیار ما می‌گذاشتند و هر کس نسبت به حوزه فعالیت خود اقدام به انتخاب یک کتاب می‌کرد، به بنده هم که به صورت تخصصی در حوزه سینما فعالیت می‌کردم، پرنیتی از ۴۰۰ الی ۵۰۰ کتاب دادند، من از بین این فهرست بلند بالا یک کتاب انتخاب کردم که آن هم کتاب «داستان»